

Täysistunto

Keskiviikko 9.5.2018 klo 14.03—19.16

4. Hallituksen vuosikertomus 2017

Kertomus K 11/2018 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Asia lähetetään tarkastusvaliokuntaan, jolle muiden erikoisvaliokuntien on annettava lausunto viimeistään 27.9.2018.

Lähetekeskusteluun varataan tässä tilanteessa nyt 1 tunti. Mikäli puhujalistaa ei ehditä annetussa ajassa käydä loppuun, asiakohdan käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan tämän päivän istunnossa muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi. Jos keskustelu asiasta puolestaan päättyy ennen sille varatun määräjän päättymistä, siirrytään päiväjärjestyksen seuraavaan, 5. asiakokhtaan.

Keskustelu

15.33 **Pääministeri Juha Sipilä** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Meillä täällä eduskunnassa käydään koko syksy keskustelua budjetista, mutta me käymme erittäin vähän keskustelua siitä, miten se vuosi todella meni. Muissa yhteisöissä käytetään huomattavasti enemmän aikaa sen arviointiin, mitä oikeasti saatiin aikaiseksi, mitä siitä pitäisi oppia ja minkä vuoksi tapahtui niitä muutoksia, mitä tapahtui, kun verrataan sitä tehtyyn budjettiin.

Ihan muutamia havaintoja toimintakertomuksesta.

Ensinnäkin alijäämästä ja velanotosta. Vuosikertomuksessa tuotuja arvioita julkisen talouden kehityksestä on hyvä peilata niihin arvioihin, joita esitettiin viime vuoden budjettia hyväksyttäessä täällä eduskunnassa joulukuussa. Budjetin alijäämän eli lisävelanoton arviointiin tuolloin, siis vuoden 2017 budjettia tehtäessä, olevan lähes 6 miljardia euroa. Eduskunnan hyväksymä valtion budjetti oli 5,6 miljardia alijäämäinen, ja lisäksi lisätalousarviomenoihin varattiin 300 miljoonaa euroa.

Vuosikertomuksen osana julkaistavan tilinpäätöksen mukaan alijäämä oli noin 3 miljardia euroa, siis kuuden sijasta kolme. Valtion menot ylittivät tulot noin 3,7 miljardilla eurolla vuonna 2017. Kassavarojen muutoksen ja menojen jaksottumisen huomioimisen jälkeen päädytään 3 miljardin euron velanoton tarpeeseen vuonna 2017. Lisävelkaa siis otettiin noin puolet siitä, mitä budjettia hyväksyttäessä joulun alla 2016 päätimme. Tämä johtuu pääosin Suomen talouskasvusta ja myönteisestä työllisyyskehityksestä. Niiden eteen hallitus on tehnyt töitä päivin ja öin. Olemme myös olleet tarkkoja valtion menoista.

Muutama sana työllisyyskehityksestä, työttömyysturvamenoista ja verotuloista. Työllisyyden paraneminen näkyi lähes 200 miljoonalla eurolla vähentyneissä työttömyysturvamenoissa. Hallituksen satsaukset talouskasvuun näkyvät verotulojen kasvuna. Vuonna

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2018 vp

2015 valtion saamat verotulot jäivät vielä alle 40 miljardin euron, mutta viime vuoden tilinpäätöksen mukaan verotuloja tuli jo yli 43 miljardia euroa. Verotulojen kasvu ei ollut seurausta verotuksen yleisestä kiristämisestä. Päinvastoin, lupasimme hallitusohjelmassa kääntää veroasteen laskuun. Veroasteemmehan on ollut yksi maailman kovimpia. Sen kiristäminen viime kaudella oli yksi merkittävimpiä tekijöitä sille, että työllisyysasteen tavoite jäi toteutumatta. Nyt tämä on korjattu. Veroaste kääntyi viime vuonna laskuun.

Velkasuhteesta. Velkasuhteen arvioitiin kääntyvän budjettia hyväksyttäessä lievään laskuun vuonna 2019, mutta osa valtiovarainvaliokunnan kuulemista asiantuntijoista piti sitäkin liian optimistisena. Julkisyhteisöjen bruttovelan arvioitiin nousevan vuonna 2017 66,7 prosenttiin. Myös EU:n komissio arvioi, että riski vakaus- ja kasvusopimuksen määräysten rikkomiseen on olemassa. Toteutuma vuosikertomuksen mukaan on, että velkasuhde laski jo toista vuotta peräkkäin vuonna 2017. Bruttovelka oli 61,1 prosenttia, ja vuonna 2019 sen arvioidaan painuvan jo selvästi alle 60 prosentin, 58,9:ään. Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä viime vuonna oli enää vain 0,6 prosenttia bkt:stä.

Työllisyysasteesta. Julkisen talouden tasapainottamistakin kovemman haasteen hallitus asetti itselleen asettamalla työllisyysastetavoitteen 72 prosenttiin. Haasteen kovuutta kuvaa se, että valtiovarainvaliokunta arvioi vuotta 2017 koskevassa mietinnössään, että hallituksen asettamaa 72 prosentin työllisyystavoitetta ei todennäköisesti saavuteta, sillä valtiovarainministeriön silloisen ennusteen mukaan työllisyysaste kasvaa vain noin 70 prosenttiin vuoteen 2020 mennessä. Tavoite on nyt kuitenkin näköpiirissä, kun työllisyysaste viime kuussa oli jo yli 71 prosenttia.

Aiemmin työllisyystavoite on ollut numero numeroiden joukossa — sama 72 prosentin tavoite oli jo edellisellä kaudella. Silloin työllisyysaste laski 68,7 prosentista 67,9 prosenttiin. [Keskustan ryhmästä: Oho!] Tämä hallitus on tehnyt toimia, kipeitäkin sellaisia, seurannut niiden vaikutuksia, antanut julkisen keskustelun haastaa itseämme ja kuunnellut kärsivällisesti pohjatonta kritiikkiä kaikille toimillemme.

Muutama asia, arvoisa puhemies, vielä lopuksi valtion omaisuuseristä.

Vuosikertomuksen yhtiöomaisuutta käsittelevässä osassa todetaan valtion kaikkien yhtiöomistuksien arvon olleen viime vuoden lopussa yhteensä 33 miljardia euroa. Valtion suorien pörssiomistusten arvo on noussut tämän hallituskauden aikana jo lähes 7,5 miljardilla eurolla. Tämä arvio on tämän kuun alusta. Hyvän kehityksen taustalla on suotuisa markkinatilanne, hyvin hoidetut yhtiöt ja valtion omistajapäätökset, muun muassa vähemmistöomistuksen rajojen laskeminen Nesteessä 50 prosentista 33,4 prosenttiin. Merkittävänä omistajaohjauspäätöksenä viime vuonna ilmoitettiin myös Altian listauksesta, jota päätöstä on tämän vuoden aikana laitettu täytäntöön.

Tasetta aktivoitiin perustamalla saaduilla omaisuuden myyntituloilla SoteDigi Oy Valtion kehitysyhtiö Vake Oy:n taseeseen. Yhtiön tehtävänä on kehittää sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisia asiakas- ja potilastietojärjestelmäratkaisuja, joilla on keskeinen rooli sote-ratkaisulle asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa.

Rautatieliikenteen kannalta kauaskantoinen ratkaisu oli rautateiden henkilöliikenteen avaaminen kilpailulle. Käytännössä VR:n yksinoikeudesta liikennöidä Suomen rataverkoilla luovutaan ensi vuosikymmenellä. Kilpailun avulla parannetaan raideliikenteen palveluja.

Arvoisa puhemies! Tässä lyhyesti toimintakertomuksen esittely.

Puhemies Paula Risikko: Puhujalistaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2018 vp

15.41 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Sen verran tästä vuosikertomuksesta, että pitää muistaa, että talouden suunta on kääntynyt. Siitä isosta työstä, minkä hallitus on tehnyt, niin kuin pääministeri aivan oikein sanoi, hallitus on saanut kuraa niskaan, muka olisi kaikki tehty väärin ja kaikki olisi mennyt piloille. Mutta jos näin olisi tapahtunut, niin tuskinpa tämä kertomus tällainen olisi.

Kuten pääministeri sanoi, noin 6 miljardin euron velanottoon varauduttiin ja siitä vain puolet toteutui. Eli suunta on oikea. Ja pitää muistaa se, että esimerkiksi veropolitiikka ja elinkeinopolitiikka ovat meidän omia, omien päätöstemme takana olevia asioita, hallituksen esityksiä, jotka tässä talossa hyväksytään. Tässä keskustelussa on liian paljon kiinnitetty huomiota siihen, että joku muu on meitä auttanut. Kyllä meidän kansallisen politiikan pitää olla sellaista, että kansantalous pysyy kunnossa emmekä velkaannu enää lisää, ja niin kuin pääministeri sanoi, velkautumisen loppuminen on näköpiirissä ja pystymme pian alkaa maksamaan velkojamme takaisin.

Sitten vielä se asia tämän päälle, että kun olemme osana Euroopan unionia, niin meidän toki on oltava siellä aktiivisia ja tehtävä sellaista politiikkaa yhteistyökumppaneittemme kanssa, että pystymme tavaroitamme tuonne markkinoille myymään. Totta kai markkinat toimivat markkinalakien alaisuudessa, ei niihin politiikalla kovin paljon voi vaikuttaa, mutta olemalla mukana aktiivisesti myös kansainvälisessä yhteisössä teemme varmasti itsestämme hyvää kuvaa toisten silmissä. Ja mitä tulee vielä Eurooppa-politiikkaan, kansantalouteemme ja vuoteen 2017 liittyen, on syytä muistaa se, että Suomen kantahan on ollut EU:ssa koko ajan se, että emme sitoudu mihinkään uusiin vastuisiin EU:ssa vaan pidämme ne, mitä tähän asti on ollut, ja panostamme kaiken siihen, että kauppapolitiikka ja kansainvälinen yhteistyö edistyy, koska siitä Suomi hyötyy.

Lopuksi, arvoisa puhemies, vielä sen verran, että kun katsotaan Suomen taloutta tällä hetkellä, niin kaikki isot luvut osoittavat, että olemme menossa parempaan suuntaan. Kun tässä salissa kuuntelee näitä puheenvuoroja, niin joskus ihmettelee sitä, että olenkohan minä oikeassa eduskunnassa, kun tuntuu, että kaikki menee väärin, vaikka talousluvut osoittavat, että asiat menevät ihan oikeaan suuntaan. Toivoisin oppositiolta hieman rakentavampaa otetta edes tämän [Puhemies koputtaa] hallituksen vuosikertomuksen 2017 käsittelyyn, koska olihan se Suomen itsenäisyyden 100 vuoden juhlavuosi — että edes sen verran toivon positiivisuutta.

15.44 **Maarit Feldt-Ranta sd:** Arvoisa puhemies, fru talman! Kyllä, kaikki iloitsemme suuresti siitä, että käänne vihdoon on tapahtunut Suomen työllisyydessä ja taloudessa. Oikaamme siitä kiitollisia. — Itse haluan puhua aikamme suuresta uudistuksesta, joka vaikuttaa kaikkien suomalaisten elämään ja myös merkittäväällä tavalla suomalaiseen yhteiskuntaan, eli tästä kappaleesta 2.7 Maakunta- ja sote-uudistus.

Hallitus toteaa tässä vuosikertomuksessaan, että ”uudistuksen tavoitteena on kuroa umpeen iso osa julkisen talouden kestävyysvajeesta” — siis ”kuroa umpeen iso osa julkisen talouden kestävyysvajeesta”. No, nyt tässä vaiheessa asian käsittelyä tästä säästötavoitteesta ei juuri kukaan puhu mitään, ja asiantuntijoiden keskuudessa vallitsee hyvin laaja konsensus siitä, että tämä uudistus ei ole tuomassa mitään tehokkuutta tai säästöä talouteen, vaan päinvastoin että tähän uudistukseen sisältyy merkittäviä kustannuksia kasvattavia elementtejä. Vain kustannusten kasvun mittaluokka on auki. Me emme tiedä, onko se miljardi euroa vuositasolla, kaksi miljardia euroa vuositasolla vai vielä enemmän.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2018 vp

Hallitus on valinnut maakunta- ja sote-uudistukseen mallin, joka näyttää kasvattavan kustannuksia merkittäväällä tavalla monella sektorilla. Palvelujen saatavuus lisää kustannuksia, tukipalvelut lisäävät kustannuksia, ict-ratkaisut lisäävät kustannuksia, palkkaharmonisointi lisää kustannuksia, tilaratkaisut lisäävät kustannuksia.

Arvoisa puhemies! Hallitus valmistele nyt tosiaan sellaista mallia, jossa on monta sellaista elementtiä, jotka aivan fataalilla tavalla tulevat kasvattamaan sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksia verrattuna nykyiseen malliimme. Sen takia onkin syytä tarkastella, minkätyyppisen arvosanan nykymalliimme saa. Ja kun katsomme OECD:n tutkimuksia, pitkiä aikasarjoja, niin Suomen terveystaloudet ovat erittäin laadukkaita ja tehokkaita. Jos otan esimerkiksi neljästä keskeisestä mittarista elinajanodotteen: vuodesta 1960 näihin päiviin asti on seurattu OECD-maiden kansalaisten elinajanodotteen pidentymistä, ja Suomessa se on kasvanut tällä aikavälillä kokonaiset 12,6 vuotta, kun OECD-maissa 11,9 vuotta ja muissa Pohjoismaissa vain 8,7 vuotta. Kaikissa OECD:n laatuindikaattoreissa Suomi pärjää terveydenhuollossa paremmin kuin OECD-maat keskimäärin, ja useassa mittarissa olemme kymmenen kärjessä. Esimerkiksi syöpäkuolleisuudessa: Suomessa on OECD-maiden toiseksi alhaisin syöpäkuolleisuus ja EU-maiden alhaisin. Ja 195 maan aineistosta kun mitataan 30 laatumittarilla, Suomi on seitsemäs.

Kaikki nämä olemassa olevat faktatiedot, vertailut 195 muuhun maahan, muihin OECD-maihin ja EU-maihin, kertovat sen, että nykyinen sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmämme on laadukas ja tehokkaampi eli teemme parempaa tulosta vähemmällä taloudellisella panostuksella, ja sen takia on merkittävä asia käydä keskustelua siitä tosiseikasta, että aikamme suurin uudistus, jonka hallitus lanseeraa ja jota hallitus laajasti käsittelee tässä vuosikertomuksessa, sisältää todella monia elementtejä, jotka ovat omiaan kasvattamaan kustannuksia.

Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi haluaisin nostaa esille yhden tähän maakunta- ja sote-uudistukseen liittyvän asian. Julkisen talouden suunnitelman yhteydessä hallitus antoi hyvin poikkeuksellisen kannanoton, jossa hallitus totesi, että jos tämän vuoden aikana käy ilmi, että sote-uudistuksessa on kustannuksia nostavia elementtejä, niin hallitus ensi vuoden eli kevään 2019 julkisen talouden suunnitelmaan kirjaa nämä menot. Arvoisa pääministeri, kaikki nämä faktat ovat käytössämme: kuntatyönantaja on julkisuuteen kertonut, että palkkaharmonisointi kasvattaa kustannuksia merkittävästi, jopa miljardi euroa vuositasolla, ja myös nämä muut kustannusten kasvut ovat tiedossamme. Kysymys kuuluu: minkä takia hallitus ei ole halunnut kirjata näitä julkisen talouden suunnitelmaan? Se olisi välttämätöntä, jotta meillä olisi oikea käsitys siitä, mikä julkisen talouden tila ja kestävyysvajamme tällä hetkellä on. Vastaukseksi ei riitä se, että tätä on vaikea arvioida tai päätöksiä vielä ei ole lopullisesti tehty, koska hallitus on kyennyt tähän julkisen talouden suunnitelmaan kirjaamaan myös miljardin euron hävittäjähankinnat, joista myöskään ei ole päätöstä vielä tehty.

15.49 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Oikeastaan tuli mieleen tästä edellisestä puheenvuorosta, jossa ansiokkaasti sotea käsiteltiin, että kyllä minäkin olen hieman ihmeissäni tästä tilanteesta. Olen itse valtiovarainvaliokunnan jäsen, jossa kuulemme asiantuntijoita nimenomaan tästä kustannusnäkökulmasta. Enpä ole sellaista tilannetta aiemmin nähnyt, että teemme valtavan isoa, vuosisadan uudistusta ja ei ole kunnollisia kustannusarvioita lainkaan olemassa. Päinvastoin, todellakin näyttää siltä, että säästö tavoitteet eivät toteudu, että voi käydä täysin päinvastoin. Eduskunta joutuu tekemään asiantuntijakuule-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2018 vp

misissa kyselyä, että voisitteko nyt arvioida edes miljardin haarukalla, paljonko tästä tai tästä tulee kustannuksia. Mielestäni tämänkokoisessa asiassa, kuten sanoin viimeksi, ei kyllä tulisi ostaa norsua säkissä. Tuntuu huolestuttavalta, että ollaan tekemässä uudistusta, joka sisällöllisesti näyttää mahdollisesti lisäävän epätasa-arvoa, mikä on täysin päinvastoin, kuin mitä haluttiin ja vieläpä siten, että emme ole ollenkaan kartalla niistä kustannuksista, mitä kaikkea tämä sote voi aiheuttaa. Tilanne on eduskunnassa, pääministeri, hyvin huolestuttava, hyvin huolestuttava.

Toiseksi, kun katselin näitä hallituksen suorituksia tässä kirjassa, tuli mieleen tämä siinänsä hyvä asia, että talous kasvaa ja tällainen maailmalta tuleva vetoapu ja muu ovat puhaltaneet myötätuulta talouteemme, ja hyvä niin. Hyvä niin. Mutta se ongelma on, pääministeri, juuri se, kuten me olemme täällä moneen kertaan sanoneet, että nyt kun se talous kasvaa, hyvä näin, niin kyllä sen kasvun tulisi kuulua kaikille. [Eero Heinäluoma: Oikein!] Ja kun katsoin tätä kirjaa, niin jotenkin tuli sellainen tunne, että tässä kirjassa ei nyt oikein se Alkion ääni kuulu, valitettavasti. [Eero Heinäluoma: Santeri!] — Santeri Alkion ääni ei kuulu tässä kirjassa.

Nimittäin kyllä tosiasia on, että kun talous kasvaa, niin tässä tilanteessa hallitus edelleen leikkaa heikompiosaisilta, niin kuin se on koko kautensa aikana arvovalintojaan tehnyt. On leikattu työttömyysturvaa, on leikattu sosiaaliturvaa, on leikattu opintotukia, lapsiperheiden verotusta tälle vuodelle kiristettiin. Enkä ole muuten nähnyt sitä eläkeläisköyhyyttä torjuvaa ohjelmaakaan, mitä esimerkiksi keskustan eduskuntaryhmän johdosta vankasti vaadittiin [Katri Kulmunin välihuuto] jo yli vuosi takaperin. Ne pienet korotukset, mitä takuueläkkeeseen tulee, ne tulee syötyä pois, kun hallitus leikkaa eläkkeitä. Indeksit jäädytettiin juuri, eläkkeitä leikattiin. Ei siitä taas pitkä aika ole, kun hallitus leikkasi jo neljännen kerran eläkkeitä tällä hallituskaudella.

Tässä kirjassa, puhemies, toivoisi, että kuuluisi se Santeri Alkion ääni. Onneksi kuitenkin havaitsin, että se sentään kuului tuolla keskustan puoluevaltuustossa. Siellä nimittäin otettiin hyvin kriittistä kantaa tähän uusimpaan hallituksen esitykseen, jossa taas kuristetaan nuorten asemaa työmarkkinoilla. [Puhemies koputtaa] Siellä haluttiin, että nuoria kohdellaan tasapuolisesti eikä lähdetä syrjimään perusteettomilla päätöksillä. Voisiko arvoisa [Puhemies: Aika!] hallitus kuunnella tätä ääntä?

15.53 Antti Kaikkonen kesk: Arvoisa puhemies! Kyllä nämä takuueläkkeen korotukset — kolme kertaa hallitus on päättänyt — nostavat takuueläkkeen [Pia Viitanen: Neljä kertaa leikattiin!] korkeammalle tasolle, kuin jos oltaisiin menty näitten indeksikorotusten perusteella. Siis korkeampi taso tällä tavalla kuin [Pia Viitanen: Indeksejä leikattiin!] indeksitarkistuksella. Ja jos nyt ruvetaan sitten katselemaan taaksepäin, [Eero Heinäluoma: Toinen käsi ottaa!] niin teittekö te, hyvä SDP, korotuksia takuueläkkeisiin, kun te olitte hallituksessa? Miten mahtoi olla? [Pia Viitanen: Miten mahtoi olla eläkeläisköyhyyden laita?] — Te ette tehneet korotuksia, tämä hallitus tekee korotuksia takuueläkkeeseen elikkä pienimpiin eläkkeisiin.

Arvoisa puhemies! Eihän näitä säästöjä, joista tässä puhutaan, hovin vuoksi ole tehty tai mistään ilosta. Ei tietenkään, vaan sen takia, että tämä Suomen velkaantuminen viimeinkin loppuisi. Velkaantuminen, joka on ollut holtitonta monta vuotta. Silloin kun hallitus aloitti, velkaantumistaso oli huomattavan korkealla tasolla, nyt se menee kovaa vauhtia alas päin, niin kuin tässä kertomuksessa todetaan. Arvio oli, että jouduttaisiin ottamaan 6 miljardia velkaa, mutta talous ja työllisyys kasvavat niin voimakkaasti, että tarvitaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2018 vp

vain 3 miljardia, ja suunta on edelleen alaspäin. Nämä ovat huikean hyviä lukuja. Suunta on oikea. Kyllä te voitte hallitusta haukkua, mutta ette voi näitä lukuja kiistää kuitenkaan. Eli Suomen tulevaisuus näyttää tällä hetkellä paljon paremmalta kuin kaksi tai kolme vuotta sitten.

Työllisyysasteen tavoite. Ei siihen viime vuonna kovin moni uskonut, vähiten siinä päässä salia, ja moni asiantuntijakin sanoi, että tuskinpa tuohon 72:een päästään. Vaan taidetaanpa päästäkin, ainakin hyvin lähelle. Ja kohta mennään myöskin siitä yli, ja niin pitääkin mennä, koska jos me haluamme ylipäättänsä tämän hyvinvointiyhteiskunnan turvata, niin kuin me haluamme, niin meidän pitää työllisyysastetta nostaa edelleen. [Puhemies koputtaa] Siinä on tekemistä myös seuraavalle hallitukselle, ketkä sinne sitten päätyvät-kään: pitää nostaa kohti pohjoismaista tasoa.

Puhemies! Vielä yksi huomio. Onhan tuo valtion pörssiomistusten arvon nousu sekun muuten aika hurja. Pääministeri taisi sanoa, että 7,5 miljardia, ja niin tuolla luki raportisakin. 7,5 miljardia lisää omaisuutta valtiolle. Tämä on puuttunut tämän salin keskustelusta kokonaan, mutta onpahan muuten aika iso juttu, [Timo Harakka: Ei kannattaisi myydä!] että Suomi on näin paljon tässä asiassa vaurastunut.

15.55 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tässä on käyty läpi viime vuoden valtiontalouden tilaa ja eri hallinnonaloja, ja kyllähän vaikkapa bruttokansantuotteen kasvu, joka lähenteli viime vuonna jo 3:a prosenttia, on huomattavasti enemmän, mitä osattiin arvioida vaikkapa silloin kolme vuotta sitten, kun hallitus aloitti toimintansa. Lisäksi on tärkeää tietenkin huomioida, että esimerkiksi kuntatalous on vahvistunut erittäin merkittävästi, ja itse asiassa tämänkin raportin mukaan kuntatalous on rahoitusasemansa puolesta ensimmäistä kertaa tasapainossa pitkään aikaan, ja se, jos mikä, on tietenkin hirvittävän tärkeää tavallisten ihmisten tavallisten julkisten palveluiden kannalta.

No, täällä on tietenkin tullut opposition suunnalta kritiikkiä siitä huolimatta, että talouskehitys paranee ja työllisyyskehitys menee aivan oikeaan suuntaan. Viime vuonna on ollut yli 300 000 työnhakijaa vähemmän, yli 90 000 ihmistä on saanut töitä. Kyllähän nämä ovat varmasti semmoisia faktoja, jotka voi olla vaikea niellä opposition puolelta, kun te olette kuitenkin hyvin kategorisesti haukkuneet melkein kaikkia niitä toimia, joita hallitus on esittänyt. Tietenkin voi kysyä, onko politiikalla kuinka suuri merkitys niihin toimiin. Totta kai me olemme iloisia, että Suomi on päässyt kiinni maailmantalouden kasvuun, mutta se, mikä minua erityisesti hämmentää, on se, että maailmantaloukshan kasvoi jo edellisellä vaalikaudella mutta silloin Suomi ei onnistunut pääsemään kiinni siihen talouskasvuun.

Kyllä minusta on erittäin tärkeää, että perusturvaan on pystytty tekemään parannuksia, koska ne parannukset ovat valitettavasti antaneet odottaa itseään edellisen vaalikauden seurauksena, kun esimerkiksi vähimmäispäivärahojen tasoa ei tarkistettu. Toki tehtiin merkittävä parannus työttömyysturvaan, 100 euroa, mutta kaikista pienimmät sairaus-, ja vanhempainpäivärahat jäivät laahaamaan, ja siihenkin hallitus tekee nyt korjauksen.

Kun täällä kritisoitiin vaikkapa takuueläkettä, totta kai on harmillista, että indeksejä ei ole pystytty sitomaan, mutta niillä päätöksillä, joita hallitus on tehnyt takuueläkkeen parantamiseksi, tulee 22 euroa puhtaana käteen enemmän rahaa kuin mitä olisi tullut indeksien kautta.

Sikäli on tietenkin tärkeää vielä huomioida se, että kun työllisyys nyt kasvaa, työttömyys vähenee, sitä kautta aivan peruslogiikan mukaan pystymme tietenkin kanavoimaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2018 vp

enemmän myös hyviä asioita. Kyllä seuraavalla eduskunnalla ja seuraavalla hallituksella on huomattavasti paremmat lähtökohdat lähteä tekemään panostuksia ja rakentamaan tätä maata kuin mitä oli tällä hallituksella. Ei olisi kovin moni uskonut siihen, että näin hyviä tuloksia saadaan jo tässä vaiheessa, ja tämän ovat tunnustaneet niin monet virkamiehet kuin tutkijatkin. Harva uskoi niihin toimenpiteisiin, mutta linja on ollut sikäli oikea, että ne nyt tuottavat tulosta, kuten tästä vuosikertomuksesta voitte lukea. Onhan se varmasti harmillista nieltävää, kun täällä on kolme vuotta salissa opposition toimesta kritisoitu kaikkia toimenpiteitä. [Vasemmalta: Ei kaikkia, vain huonoja!]

15.58 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Totta on, että vuoden 2008 finanssikriisi iski todella ankarasti meihin, ja silloin Matti Vanhasen kakkoshallituksen aikana oikeastaan kaikki talouden mittarit kääntyivät alaspäin. Kansantuotteen lasku oli dramaattinen, suurin pudotus sitten 90-luvun alun, taisi olla 10 prosentin luokkaa, mitä kansantuote tuli kerralla alas. Ja kun 2007 oltiin tilanteessa, että silloin lopettanut Vanhasen ykköshallitus saattoi vielä jättää yli 3 miljardin näytetyn ylijäämän, niin sitten tultiinkin huomattavasti alijäämäiseen kirjanpitoon ja velkaantumisen kääntyi hurjaan nousuun, mikä oli tilanne 2011 hallituksen aloittaessa ja mikä jatkui sitten säästötoimista ja tasapainotoimista huolimatta vuonna 2015.

Kun Nordean pääekonomisti Aki Kangasharju sanoi tuossa runsas vuosi, vajaa kaksi vuotta sitten, että Suomi on menetetty tapaus, että tänne ei enää kannata — siis oli hänen ajatuskulkunsa — investoida eikä tehdä mitään, kun ei täällä mitään osata eikä mitään tapahdu, niin joudun toteamaan, että näinpä se menetetty tapaus kuitenkin pihisee hengissä, ja nyt jopa osa innostuu jo julistamaan tämän voitetuksi tapaukseksi. Kuitenkin epäilen, että näin ei ole, ja se, miksi epäilen, että näin ei ole, johtuu tästä kestävyysvajesta. Kestävyysvaje eli julkisen talouden ongelma pidemmällä aikavälillä vastata väestön ikärakenteen muutoksiin on todellinen. Sehän on ollut meillä esillä. Meillä on monta vaalikautta ja moni hallitus tehnyt erilaisia toimia. Tärkein toimi on tietysti työllisyysasteen nosto, se on kaikkein keskeisin, mutta sitten tulevat myös julkisen talouden kehittämistoimet.

Kun nykyhallitus asetti tavoitteen 10 miljardin toimesta, niin 3 miljardia näistä menoista koski sosiaali- ja terveydenhuoltoa. Sehän ei ollut mikään arvio siitä, kuinka paljon rahaa sote-uudistus voi säästää, vaan tavoite, että niin paljon pitäisi säästää. Ja kun nyt sitten ollaan ajankohtaisessa päätöksenteossa tämänkin hallituksen toimintakertomuksen jälkeen ja sote-uudistuksen käsittely jatkuu valiokunnissa ja hetken päästä suuressa salissa, niin on kyllä aihetta suureen huoleen.

Kaikki informaatio, joka eduskuntaan on viime viikkoina tullut, kertoo, että tätä 3 miljardin säästö tavoitteita sotessa ei olla saavuttamassa — ei olla saavuttamassa. En ole tavanut vielä yhtään asiantuntijaa, joka sanoisi, että sotessa tulee merkittäviä säästöjä. Voi sanoa, että asiantuntijoiden hyvin selkeä viesti on, että parhaassakin tapauksessa lähivuosina on tulossa lisää menoja. Eli ensi vaalikauden osalta ollaan tilanteessa, että tämä sote-uudistus on aiheuttamassa menojen lisäyksen, ja ikävä kyllä asia on niin, niin kuin täällä edustaja Feldt-Ranta aikaisemmin viittasi ja edustaja Viitanen myös, että näitä ei ole kunnolla hallituksen toiminnassa eikä tänne tulleissa esityksissä arvioitu. Meillä on erittäin puutteelliset tiedot sote-uudistuksen sisällöstä.

Yksi kokeilualue, Hämeenlinna: Tänään saimme kuulla, että siellä terveydenhuollon menot ovat kasvaneet, kun kokeillaan tätä hallituksen mallia lievässä muodossa, 14 prosenttia — 14 prosenttia. Tähän pitäisi hallituksen pysähtyä, ettei käy niin, että yhdellä kä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2018 vp

dellä säästetään, kun on tehty näitä leikkaustoimia, joihin edustaja Viitanen viittasi, mutta toisella kädellä tehdään malleja, jotka moninkertaisesti vievät ne rahat, jotka on säästetty.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Pääministeri Sipilä, 2 minuuttia.

16.01 Pääministeri Juha Sipilä: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tähän kestävyysvajeeseen. Edellisen hallituksen noin puolivälissä vaalikautta tekemä arvio oli 9 miljardia euroa, ja siihen tehtiin toimenpidesuunnitelma, joka ei johtanut mihinkään. Tämän hallituksen aloittaessa arvioimme, että sitä oli tullut miljardi lisää, eli 10 miljardia euroa. Kävimme kehysriihessä hyvin huolellisesti läpi sen, mitä olemme saaneet tuon kestävyysvajeen nujertamiseksi aikaiseksi: 4 miljardin säästöt purevat suoraan siihen 10 miljardin kokonaisuuteen. 2 miljardin osuus oli varattu kasvulle, ja olemme toteuttaneet reilusti sen, mitä sen kasvun varaan oli rakennettu. Sitten niin sanottu julkisen talouden miljardi, siitä valtiovarainministeriön arvio oli 940 miljoonaa toteutunutta. Eli olemme tuosta 10 miljardin urakasta nyt toteuttaneet noin 7 miljardia. Jäljellä meillä on tämä sote-uudistuksen 3 miljardin osuus. Jos me katsomme viime vuoden toteutumaa, me vielä budjettia tehdessämme arvioimme, että velkaa tulee 6 miljardia lisää, nyt toteutuma on 3 miljardia. Jo yhden vuoden aikana saimme tämmöisen muutoksen aikaiseksi. Nyt jos me saisimme tämän sote-uudistuksen vastustamiseen käytetyn valtavan energiamäärän — niin kuin äskeisen EU-keskustelun hengessä — suunnattua toimeenpanoon, niin ihan varmasti me pystymme saavuttamaan myös 3 miljardin säästöt siinä.

Edustaja Feldt-Ranta otti esille sote-ict:n. Se on hyvä esimerkki. Meillä on satoja erilaisia tietojärjestelmiä nykyisessä terveydenhuoltojärjestelmässämme. Nyt me rakennamme yhtä yhteensopivaa järjestää, johon erilaiset sairaalajärjestelmät voivat liittyä. Me olemme siihenkin investoineet etukäteen — huolimatta tästä vaikeasta taloudellisesta tilanteesta — 90 miljoonaa euroa ja hyödyntäneet siihen sitä hyvää kasvua, mitä meillä on ollut valtion omaisuudessa.

Ymmärrän sen, että on hirveän vaikea myöntää, että saadaan aikaiseksi, mutta ehkä se antaisi paremman pohjan, jos me myönnämme sen, että tähän saakka on päästy ja nyt päästään tästä eteenpäin sillä, että teemme tuon sote-uudistuksen toimeenpanon kunnolla. Niin kuin kansainvälinen asiantuntijaryhmä hyvin arvioi, tämä antaa hyvän pohjan. Kaikki on kiinni lopulta toimeenpanosta, ja nyt meidän pitäisi tehdä se sama, mikä on monissa, monissa maakunnissa jo hyvin pitkällä, eli sote-uudistuksen käytännön toimeenpano. Joissakin maakunnissa sosiaali- ja terveydenhuollon [Puhemies koputtaa] työntekijät jo ovat maakunnan palkkalistoilla.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Avaan tähän debatin, nähtävästi sille on tarvetta. Edustajat voivat pyytää 1 minuutin mittaisia puheenvuoroja painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.05 Maarit Feldt-Ranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten aikaisemmin puheenvuorossani sanoin, kaikki varmaan iloitsemme siitä, että Suomen talous- ja työllisyystilanne on parempi. Aivan samalla tavalla me kaikki varmasti haluamme, että saamme semmoisen sote-uudistuksen, joka on tälle maalle ja tälle kansalle hyväksi.

Mutta, arvoisa pääministeri, teillä ei ole mitään syytä opettaa meitä kuin pieniä koulu-
laisia soten kustannuksiin liittyen. Me istumme täällä eduskunnassa valiokunnissa kaiket

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2018 vp

päivät kuuntelemassa asiantuntijoita, kun te kerta toisensa jälkeen täällä vetäydytte kansainvälisen asiantuntijaryhmän taakse, joka on teille vakuuttanut viime vuonna, että nämä säästöt toteutuvat. Me kuuntelemme täällä päivittäin kotimaisia huippuasiantuntijoita, kaikkia Suomen sote-professoreita, asiantuntijoita, kuntien edustajia, järjestöjen edustajia ja yritysten edustajia. Emme ole tavanneet yhtään sellaista asiantuntijaa, joka uskoisi enää siihen, että nämä kustannussäästöt realisoituisivat. Päinvastoin, kaikki se tieto, mitä eduskunnalla on käytettävissä, kaikki se tieto, mitä on julkisuudessa, kaikki ne laskelmat, mitkä meille on esitetty, kertovat siitä, [Puhemies: Aika!] että nämä kustannukset ovat riistäytymässä käsistä. Tästä on, pääministeri, kyse, kun haluamme käydä keskustelua teidän valitsemastanne sote-mallista.

16.06 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri, on hienoa, että tämä hallitus on saanut purjehtia talouden myötätulessa, ja se on johtanut käytännössä siihen, että kun Euroopan keskuspankki on hyvällä rahapolitiikalla tilannetta helpottanut ja globaali talous on parantunut, niin on päästy tilanteeseen, jossa se 2015 syksyllä alkanut työllisyyden tilanteen parantuminen ja 2015 keväällä alkanut talouden parantuminen ovat vahvistuneet, ja minä olen tosi tyytyväinen siitä, että tämä on tapahtunut tällä tavalla. Kaikki tässä salissa ovat.

Mutta, arvoisa pääministeri, minä en ymmärrä sitä, miten teidän 4 miljardin euron menoleikkaukset, jotka ovat kohdistuneet tämän yhteiskunnan heikoimmassa asemassa oleviin ihmisiin, työttömiin, lapsiperheisiin, opiskelijoihin ja eläkeläisiin, tämä politiikka, on parantanut talouden tilaa, siis nimenomaan työllisyyden tilaa ja talouden kasvun tilaa. Te olette samaan aikaan antaneet 2,5 miljardia euroa veronkevennyksiä pääsääntöisesti rikkaimmille suomalaisille, varakkaimmille suomalaisille, hyvin toimeen tuleville suomalaisille. Metsälahjavähennys, [Puhemies koputtaa] miljoonaperintöjen veronkevennys ja apteekkarivähennys ovat niistä esimerkkejä.

16.07 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todellakin valiokunnissa on kuultu asiantuntijoita, ja esimerkiksi valtiovarainvaliokunnassa näihin kustannuksiin liittyen on kuultu Suomen parhaita asiantuntijoita. Tähän Sipilän hyvään vastaukseen täydennän vain sen, mikä on nyt opposition puolelta hieman jäänyt varjoon, että on kahdenlaisia kustannuksia: on kertaluonteisia kustannuksia, ja on pysyviä kustannuksia. Ja se on ihan selvää, että kun isoa muutosta tehdään, niin syntyy kertaluonteisia isoja kustannuksia, jotka liittyvät esimerkiksi näihin tietojärjestelmiin ja niiden yhdenmukaistamiseen ja tiedon parempaan kulkemiseen. Kun ne on saatu kuntoon, niin sen jälkeen on realistista odottaa, että sieltä varmasti syntyy jotain.

Sitä ei kukaan varmaan kiistä, että jokaiseen suureen hankkeeseen liittyy epävarmuustekijöitä, jopa riskejä. Jos ajatellaan vaikka yritysfuusioita, harva niistä onnistuu sillä tavalla kuin on ajateltu, mutta sen jälkeen tehdään korjaavia toimenpiteitä ja liikutaan lähemmäksi maalia. Monessa tapauksessa suuri riski [Puhemies koputtaa] on se, että ei tehdä yhtään mitään ja kuljetaan eteenpäin ikään kuin ajopuu.

16.09 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä minusta te, pääministeri, katsotte aika ruusuisten lasien läpi nyt tätä tilannetta soten suhteen. Tämä on eri valiokunnissa täysin sellainen tilanne kuin mitä edustaja Feldt-Ranta tuossa äsken kuvasi. Ja toden totta esimerkiksi valtiovarainvaliokunnankin kuulemisten perusteella voisin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2018 vp

sanoa, että aika taikuri täytyy olla, jos kuvittelee, etteikö tästä tulisi huomattavan paljon suurempia kustannuksia kuin ollaan ajateltu, ja mitä tulee juuri tähän aiottuun 3 miljardin pitkän ajan kustannusten hillintätavoitteeseen, niin en minä ole nähnyt sitä taikuria, kuka sanoo, että kyllä tämä tulee toteutumaan. Päinvastoin — ihan oikeasti, pääministeri — voi käydä, ja melkoinen miinusmerkki voi olla siellä edessä kokonaiskustannuksiltaan, mitä tässä sotessa syntyy. Tulee jopa mieleen, että voiko ylipäättään tehdä uskottavaa lausuntoa valtiovarainvaliokunnasta, kun kertakaikkisesti näitä kustannusarvioita ei ole riittäväällä tavalla.

Puhemies! [Puhemies koputtaa] Sanoisin kyllä, että edustaja Rinne oli harvinaisen oikeassa siinä, että se, [Puhemies koputtaa] mitä nämä leikkaukset pienituloisille tekevät [Puhemies: Aika!] kestävyysvajeeseen, jää nähtäväksi, koska se on iso [Puhemies: Aika!] kustannus myöhemmin, kun ihmiset syrjäytyvät.

16.10 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On syytä muistaa se vanha totuus, mitä edustaja Outi Ojala aikanaan täällä sanoi, että vahva valtiontalous on köyhän paras ystävä, ja se on muuten näin. Samoin nythän tämän vaalikauden aikana on sitten kuntatalouskin lähtenyt vahvaan kasvuun. Kriisikuntia on tällä hetkellä muistamani mukaan enää kolme kappaletta. Kannattaa muistaa nämä tosiasiat ennen kuin lähtee muita syyttämään.

Mitä tulee tähän Euroopan keskuspankin tukipolitiikkaan, mistä edustaja Rinne on monta kertaa antanut ymmärtää, että EKP on tukipolitiikallaan tehnyt hyvää, Euroopan keskuspankki on ostanut roskalainoja markkinoilta, jos oikein muistan, vuodesta 2010 asti, vai oliko peräti 2012, kuitenkin vuosia vuosia vuosia ennen näitä päiviä, elikkä vertaus siihen, että tämä olisi sieltä tullut, ei pidä paikkaansa.

Kun te sitten monen monta kertaa siellä huudatte, edustajat Rinne ja Heinäluoma ja kumppanit, siitä, että meillä on köyhiä eläkeläisiä, mistä ne köyhien eläkkeet tulevat? Kun te aikanaan olitte työmarkkinapoliitikkoja, te piditte huolen siitä, että on pieniä palkkoja. Pienistä palkoista tulee kovin pieni eläke. Te olette tässä hoitamassa pikkuisen huonoa omaatuntoanne, kun aikoinaan piditte huolen siitä, [Puhemies: Aika!] että matalapalkkalat eivät saa mitään kuin roposia tupo-neuvotteluissa.

16.11 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime kauden historiasta olisin kyllä edelliselle hallitukselle hiukan armollisempi sen kestävyysvajetoiminnasta kuin nykyinen pääministeri Sipilä omassa lausunnossaan. Kun silloin seurasin asiaa puhemiehen korokkeelta enkä ollut hallituksessa enkä vastuussa asioista, joudun kuitenkin sanomaan, että kyllä se edellinen Stubbin ja Kataisen hallitus teki paljon kestävyysvajesiassa täällä menosäästöjen puolella mutta myös huolehtimalla tulopohjasta ja lisäksi teki erittäin tärkeän eläkeuudistuksen, yhden... [Välihuuto] — Mutta se pohja tehtiin viime vaalikaudella. [Pia Viitanen: Kyllä!] Se pohja tehtiin viime vaalikaudella. Eläkeuudistukset ovat osa sitä positiivista tietä, jolla tämä voidaan ratkaista, eli ihmiset ovat enemmän töissä.

Mutta sitten tulen tähän sote-asiaan vielä. Ratkaiseva asia on, että nyt on osoittautunut, että nekin maakunnat, niin kuin Pohjois-Karjala, joissa on tehty uudistuksia, ovat hakeneet niitä säästöjä erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon yhdistämisestä. Se viesti, joka nyt tulee, on, että ikävä kyllä tämä hallituksen sote-uudistus peruuttaa taaksepäin ja katkaisee tämän erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon yhdistämisen. Tänäinkin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2018 vp

kaikki kuullut asiantuntijat pelkäävät, että siitä on tulossa lisäkustannuksia, jotka vievät pohjan tältä säästöohjelmalta.

16.13 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunnassa on ollut mielenkiintoista seurata, kuinka tämä hallituksen tarina on muuttunut. Valtiovarainministeriön edustajat alkujaan sanoivat, että nämä sote-kustannukset ovat viime aikoina räjähtäneet niin, että nyt on pakko saada aikaan säästöjä. Nyt kun meillä ovat asiantuntijat käyneet kertomassa, että valinnanvapaus aiheuttaa merkittävästi lisää kuluja, se tarina onkin se, että onneksi sote-kulut kasvavat niin maltillisesti, että näihin kasvaviin kustannuksiin onkin varaa. Tarina on kääntynyt täysin pääläelleen, ja se kyllä hämmästyttää.

Kun edustaja Kiuru sanoi, että näiden kustannusten, kerta- ja pysyvien kustannusten, mittakaava on iso, niin tämä on tarkin määritelmä, mihin hallitus on toistaiseksi pystynyt. Te ette pysty edes miljardin tarkkuudella kertomaan, mitkä nämä muutokustannukset ovat ja mitkä ovat pysyvät kustannukset. Tämä ei todellakaan anna meille eväitä tehdä vastuullista päätöstä asiasta.

Me kuulemme jatkuvasti parhaita asiantuntijoita, jotka sanovat, että tämä ja tämä maksaa miljardin, tästä aiheutuu 2 miljardin lisäkustannukset, ja kun kysymme VM:stä, mikä on heidän vastauksensa, [Puhemies: Aika!] heillä ei ole sitä.

16.14 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä kustannusten hillintä oli ajateltu toteutettavaksi integraatiolla. Niin kuin pääministeri jo täällä viittasi, meillä on hyviä kokemuksia niistä malleista, joissa ne on tehty nyt kuntayhtyminä, jotka tämän jälkeen joudutaan hajottamaan. [Eero Heinäluoma: Juuri näin!] Se ainoa integraatio, mikä on tällä hetkellä olemassa, joudutaan purkamaan tässä mallissa, mikä teillä on esittelyssä.

Sitten tähän ovat liittyneet nämä indeksileikkurit, joissa on katsottu, että se 3 miljardia saadaan säästettyä, jos samaan aikaan luvataan yksityiselle puolelle 5,3 miljardia valinnanvapauteen. Kaikki, mistä säästetään, on se taso sieltä palveluista niille ihmisille, mistä se leikkaus tehdään. Koska asiakasmaksulaki — olen nyt ymmärtänyt Saarikon puheista — ei tule mahdollistamaan sitä, että asiakasmaksuja paljon korotetaan, niin ainoa vaihtoehto on leikata, jolloinka päästään järjestelmään vakuutukset, [Antti Rinne: Tai veronkorotukset!] jolloinka ne ihmiset, jotka sitten pystyvät ostamaan lisäpalveluita, saavat palvelua ja muut ihmiset jäävät sille jollekin minimitasolle, niin kuin pääministerikin on joskus sanonut, sille palvelulupauksen tasolle, mikä toivottavasti on vähän parempi kuin ihan minimi.

16.15 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri viittasi siihen, että maakunnissa tehdään se työ, jolla tämä saadaan taloudellisesti kestäväksi. Mutta kun itse satun istumaan maakuntahallituksen puheenjohtajana ja vedän sitä seurantaryhmää, jolla tätä uudistusta viedään eteenpäin, niin täytyy sanoa, että kyllä se näillä raameilla aika mahdottomalta työltä tuntuu. Kun me täällä päässä kuulemme koko ajan niistä lisäkustannuksista, jotka tulevat enemmän tältä sote-puolelta, ja kun meillä on kokonainen budjetti, jolla pitäisi rahoittaa sekä sote-puoli että kasvupalvelupuoli, niin kysyn vain, mitä sinne kasvupalveluihin tämän jälkeen jää. Eikö meidän koko pitkän aikavälin selviämistemme näkökulmasta ole oleellista se, että meidän kasvua tukevat palvelumme toimivat sillä tavalla, että työllisyys kehittyy hyvin ja että me saamme parempia välineitä nimen-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2018 vp

omaan rakennetyöttömyyden purkamiseen? Erityisesti rakennetyöttömyyden purkamisen näkökulmasta tämä kokonaisuus näyttää äärimmäisen huolestuttavalta, koska kukaan asiantuntija valiokunnissa ei ole vielä pystynyt sanomaan, miten ostetaan sellaista yhteistä palvelua tässä kokonaisuudessa, jota me sentään tällä hetkellä pystymme tekemään, joka liittyy sosiaali- ja terveystalouden ja rakennetyöttömyyteen tähtäävän työvoimapolitiikan yhdistämiseen.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Tämä oli debattiosuuden viimeinen puheenvuoro. Haluaako pääministeri vastata? — Pääministeri, 3 minuuttia.

16.16 Pääministeri Juha Sipilä: Arvoisa puhemies! Tästä keskustelusta voi vetää sen johtopäätöksen, että oppositionkin mielestä 10 miljardin kestävyysvajeurakasta 7 miljardia on nyt toteutettu, eikö niin? [Antti Rinne: Ei!] Ja 3 miljardin osuus... — Kyllä on toteutettu. [Antti Rinne: Ei!] — Eli 4 miljardin säästöt VM:nkin laskelman mukaan, kasvun, työllisyyden, työmarkkinoiden kehittämisen osuus 2 miljardia, ja sitten on niin sanottu julkisen talouden miljardi, eli yhteensä 7. Nyt epäilykset liittyvät sote-uudistukseen, ja se on täällä eduskunnassa käsiteltävänä, ja teidän pitää saada asialliset vastaukset kaikkiin kysymyksiin. Siitä olen täsmälleen samaa mieltä.

Tämä SoteDigin osuus tässä: Tämä on merkittävän isossa roolissa, myöskin se, että me pystymme tiedolla tekemään sen integraation, mikä on peruspalvelujen ja erikoissairaanhoidon välillä, ja se on iso muutos, mikä tässä on nyt tapahtumassa. Siitä ei varmastikaan kovin paljon tällä hetkellä keskustella. Sitä tehdään SoteDigi Oy:ssä hyvin pääomittuna, ja siinä on kuunneltu kaikkia maakuntia, kaikkia sairaanhoitopiirejä, ja otetaan sieltä hyvät käytännöt nyt sitten käyttöön ja tehdään tämä valmiiksi vuoden 2020 alusta.

Alkio on aina mukava. Tässäkin salissa viitataan Alkioon, erinomaista. Alkion yksi keskeisiä viestejä oli se, että niin valtiontaloudessa kuin yksityistaloudessa pätee sama laki, eli menojen ja tulojen pitäisi olla tasapainossa. Tässä oli käsittelyssä viime vuoden toimintakertomus, [Eero Heinäluoman välihuuto] ja viime vuoden alijäämä oli kuitenkin edelleenkin 3 miljardia euroa. Se tässä edelleenkin unohtuu. Kasvuhan alkoi tuon syvän taantuman 2008—2009 jälkeen, jo 2010—2011 kasvoimme, mutta sitten valitettavasti putosimme jälkeä kyydistä ja vasta 2016—2017 [Antti Rinteen välihuuto] varsinaisesti lähdimme kasvuun mukaan, vaikka maailmantalous on kasvanut koko ajan 3:a prosenttia.

Alkio opetti myöskin itsensäauttamiskykyä. Oikeastaan merkittävin uutinen tuossa toimintakertomuksessa viime vuodelta on se, että työllisyys on kehittynyt 90 000 työpaikalla. Se on sitä parasta itsensäauttamiskykyä, mihin myöskin Alkio meitä kannusti.

Samoin aktiivimalli. Uskon, että Alkio olisi kovasti puolustanut aktiivimallia siinä, [Naurua — Välihuutoja vasemmalta] että me aktivoimme työttömiä hakemaan töitä ja [Puhemies koputtaa] olemaan itse aktiivisia ja myöskin sillä tavalla auttamaan sitä omaa talouttaan, [Puhemies: Aika!] joka korjaantuu noin 1 000 eurolla kuukaudessa, kun ihminen saa työpaikan.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Täällä taitaa olla vielä debattitarvetta.

16.20 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan, pääministeri, todeta sen, että te olette kyllä leikanneet menoja 4 miljardia. Niitten menoleikkausten takana ovat työttömät, lapsiperheet, eläkeläiset ja koulutus isoina erinä. Te olette heikentäneet

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2018 vp

näitten ihmisten ja koulutuksen tulevaisuutta leikkaamalla näitten ihmisten toimeentulosta, työttömät mukaan lukien. Mitä te olette tehneet vastapainona? Te olette keventäneet erityisesti varakkaitten ja hyvin toimeentulevien, hyvätuloisten ihmisten verotusta 2,5 miljardilla eurolla, josta päätösperusteista on 1,5 miljardia, loppu niihin liitännäisiä. Tämä on johtanut siihen, että se julkisen talouden sopeutus on vain ja ainoastaan 1,5 miljardia eikä 4 miljardia teidän osaltanne. Että tämä siitä kestävyysvajekeskustelusta.

Sitten haluan sanoa tuohon aktiivimalliin, että minusta on pöyristyttävää, että te toteatte täällä, että aktiivimalli, joka leikkaa ihmiseltä, joka yrittää päästä palveluihin tai työpaikalle, 5 prosenttia työttömyysturvasta... [Puhemies koputtaa] Tämä ei ole mitään alkiolaista politiikkaa.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Pääministeri Sipilä, 1 minuutti.

16.21 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Edustaja Rinne, teiltä varmaan nyt jäi kuulematta tuossa esittelyssäni se, että verotulot kasvoivat 3 miljardilla eurolla verrattuna siihen, mitkä olivat 2015 verotulot, siitä huolimatta että olemme keventäneet verotuksen tasoa. Se on myöskin yksi keskeinen elementti siinä, että Suomeen jälleen luotetaan, Suomi on mielenkiintoinen maa, Suomessa kannattaa teettää työtä, Suomeen kannattaa investoida. Ne ovat keskeisessä osassa tämän hyvän työllisyyskehityksen takana.

16.22 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Sipilä, puhuin päätösperusteisesta veropohjan leikkaamisesta. Te olette 1,5 miljardia euroa leikanneet päätöspohjaisesti veropohjaa. Se, mitä suhdanneluontoisesti tulee lisää, ei kuulu tähän keskusteluun kestävyysvajesta. Teidän toimestanne on leikattu menoja 4 miljardia. Teidän toimestanne on päätöspohjaisesti vähennetty verotuloja 1,5 miljardia. Se vaikuttaa tähän julkisen talouden tasapainoon, ja sen takia se ei ole sen parempi kuin tällä hetkellä on.

16.22 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Silloin kun Suomen talous romahti 2008 finanssikriisin myötä, se ei ollut hallituksen vika, se tuli ulkoapäin. Ja samalla tavalla nyt, kun EKP on todella voimakkaasti elvyttänyt taloutta, se on vetänyt myös Suomen talouden lopulta mukaansa.

Mutta mitä Suomi on tehnyt talousasiantuntijoiden mukaan? Hallitusta on kehuttu kyllä siitä, että se ei ole onnistunut sentään tätä Euroopan talouden, kansainvälisen talouden vetoa sössimään, mutta se, mikä on oleellista, on, että teidän talouspolitiikkanne on ollut leikkaamista pienituloisilta ja veronalennusten jakamista hyvätuloisille. Kyllä teidän täytyy, pääministeri, ymmärtää, että se, että verotulot kasvavat, on eri asia silloin, kun talous kasvaa, kuin se, että jaetaan sen lisäksi vielä veronalennuksia.

Arvoisa rouva puhemies! Se, että aktiivimallia kehutaan vielä, vaikka on nähty, että se on passiivimalli, joka leikkaa jopa syöpäsairailta työttömiltä, [Puhemies koputtaa] on kaikkea muuta kuin alkiolaista puhetta.

16.23 **Antti Kaikkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Veropolitiikasta: Jos on oikein mitoitettuja ja oikein suunnattuja veroratkaisuja, niin ne ovat omiaan edistämään talouskasvua, edistämään työllisyyskehitystä. Nämä hallituksen tuloveron kevenykset on painotettu pieni- ja keskituloisiin, ja niillä on yksi merkitys ollut siinä, että ih-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2018 vp

misten on entistä kannattavampaa tehdä työtä, tehdä enemmän työtä, jolloin talous kasvaa, työpaikkoja syntyy. Näin tämä toimii. Myös yritysverotusta on hivenen kevennetty, muitakin veroratkaisuja, millä saadaan vaikkapa puuta liikkeelle, vienti vetämään.

Tämähän on iso kokonaisuus, missä kaikki liittyy kaikkeen. Jos teillä on se ajatus, niin kuin tuntuu olevan, että verotusta kiristämällä valtiontalous paranee, niin sitä on testattu. Viimeksi muistaakseni viime kaudella kokonaisveroaste nousi, mutta se vain oli omiaan hyydyttämään Suomen talouskasvua ja työllisyyttä. Ja pelkäänpä, että teiltä tulee taas pian uusia veroesityksiä, joilla pk-yritysten verotus tulee kiristymään, mutta katsotaan nyt — joku ohjelma on kuulemma lähiaikoina tulossa. Jännityksellä odotamme, mutta älkää tehkö semmoista ohjelmaa, mikä hyydyttää tämän hyvän talous- ja työllisyyskehityksen.

16.25 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän pääministeriä niistä sanoista, että hän oli kanssani samaa mieltä siitä, että päätöksentekijät ansaitsevat vastaukset näihin aiheellisiin kysymyksiinsä, jotka liittyvät arvioihin siitä, mitkä ovat sote-kustannukset tässä muutosvaiheessa ja sitten pitemmällä aikavälillä. Nyt on ihan selvää, että kun on näin valtavasta uudistuksesta kysymys, niin mitään eksakteja ja tarkkoja lukuja ei voi antaa, mutta meille ei ole esitelty edes skenaarioita, ei edes vaihteluvälejä, ei edes mitään arvioita siitä, missä se voisi suurin piirtein olla, edes miljardin tarkkuudella.

Nyt kysymys kuuluu, kun valtiovarainministeriö sanoo, että se valmistelelee syksyksi tarkempia laskelmia: onko mielestänne, pääministeri, meidän tehtävä näillä tiedoilla, tai siis tietämättömyydellä, näin kauaskantoinen merkittävä päätös, luotettava siihen, että tämä miljardikraateri jostain täyttyy, vai onko meillä varaa odottaa sitä, että valtiovarainministeriö saa oman toimensa tehtyä ja tehtyä jonkinlaiset kestävät, edes suuntaa antavat arviot, kun me niitä olemme kolme neljä kertaa pyytäneet, ja saamme tehdä päätöksen kaikessa rauhassa, kiirehtimättä ja asianmukaisesti?

16.26 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hieman murheellista se, että ei haluta tunnustaa sitä, että talous kasvaa, ja sitten jopa vedotaan vanhoihin — edustaja Heinäluoma taisi mainita Ahon hallituksen, menttiin niin kauas historiaan. Kannattaa kuitenkin muistaa sekin Ahon hallituksen syntyhistoria, miksi se ongelma oli niin valtava. Muistatte, että edellinen hallitus oli sinipuna. Silloin demarit olivat siellä valtiovarainministerin salkkua hoitamassa. Erkki Liikanen oli ensin, ja sitten Matti Louekoski muistamani mukaan jatkoi. Muistan, että kun tältä jälkimmäiseltä valtiovarainministeriltä kysyttiin, että olisitteko lähtenyt tähän tehtävään, mikäli olisitte tiennyt, missä kunnossa valtiontalous oli, niin vastaus oli selkeä. Joka tapauksessa teidän ministeriennekin aika oli... — Pyydän anteeksi, Iiro Viinanen oli valtiovarainministerinä. Mutta kuitenkin kyseinen ministeri sanoi... [Välihuutoja — Naurua] — Holkerin hallituksen aikainen ministeri oli Iiro Viinanen, mutta kuitenkin Esko Ahon hallituksen ja Iiro Viinasen toimesta korjattiin se jälki, mikä Louekosken aikana tapahtui. Näin tapahtui.

Mutta toivon, että kun näitä numeroita pyöritellään, niin pysytään edes siinä tosiasiasa, mitä on tapahtunut, eikä syytetä sitä, joka konkurssipesää hoitaa. Ei se asianajajan vika ole, [Puhemies: Aika!] että konkurssipesää hoidetaan. Kyllä kai se niiden toimijoiden vika on, hyvänen aika!

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2018 vp

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Täällä on vielä debattipuheenvuoroja pyydetty, mutta puhujalistalla on puheenvuoroja ja meillä on rajattu keskustelu-aika tähän, joten ehdotan, että menemme puhujalistaan.

16.27 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Kyllä minä todella nyt hämmästelen tätä alkio-laiskeskustelua siinä suhteessa, jos mennään jo niin pitkälle, että ajatellaan, että köyhän asiaa ajettaessa voidaan kannattaa aktiivimallia. Kyllä se todella raakaa peliä on. Nimittäin tämä aktiivimallihan toden totta on sellainen kivi pullassa, näin ministeri Lindströmin sanoja käyttäen, että todellakin pientä köyhää ihmistä — joka on muutenkin vaikeuksissa, menettänyt työpaikkansa, rahaa on vähän, etsii töitä, on todella huolissaan huomionsa — rangaistaan sillä, että leikataan työttömyysturvaa. Tämä on todella pitkälle viety kurjistamisesitys, ja en olisi halunnut tällaisia tältä hallitukselta edes nähdä.

Kyllä minä sanon, että näistä toimista, mitä viime aikoina on tehty esimerkiksi työelämän turvattomuuden lisäämisessä — on ollut aktiivimallia, työttömyysturvan leikkausta, pakkolakiuhkailua, lomarahojen leikkauksia, ja nyt vielä valitettavasti tämä nuoriin kohdistuva syrjimisesitys päätösten perusteettomista lisäyksistä — tulee mieleen työreformin ajat. Kun täällä nyt menneitä muisteltiin, niin aikanaanhan Anneli Jäätteenmäki sanoi, että hän hautaa sen Atlantin syvyyteen ja siihen ei enää palata, mutta ministeri Sipilä, te olette tainnut nyt sukeltaa sen työreformin sieltä ylös, ja tämmöiset henget, mitkä siinä paperissa olivat, kyllä näkyvät hyvinkin vahvasti tämän talon ja tämän salin yllä tänä päivänä.

Tässä tulee mieleen juuri se, että olin tyytyväinen siitä, että onneksi kuitenkin keskustanuoret näkivät tämän työelämän heikennyksen nuorten osalta ja tekivät kannanoton, että keskustalaisten kerta kaikkiaan ei tule täällä salissa puolustaa näitä syrjiviä esityksiä. Näin sanoivat keskustanuoret ja muistuttivat esimerkiksi keskustan puoluevaltuuston päätöksistä: puoluevaltuusto muistutti siitä, että pitäisi huolehtia yhdenvertaisuudesta työmarkkinoilla. Tässä oli mielestäni sitä alkio-laista henkeä. Kuunnelkaa keskustanuoria, kuunnelkaa vaikkapa Allianssia. Luulisi edustaja Kaikkosenkin kuuntelevan hyvin tarkkaan Allianssia. Hänhän on itse toiminut Allianssin puheenjohtajanakin, joten uskoisin, että Allianssi on hänelle tuttu, ja siksi kannattaisi kuunnella myös nuorten omaa ääntä, miten he kokevat tällaiset esitykset, mitä hallituksella on.

Mutta yhtä kaikki, tässä mennään, puhemies, ja liittyen siihen, mistä aloitin, toivoisin tosiaan, että tämä kirja saisi enemmän sitä alkio-laista henkeä ja ääntä sisälleen.

16.30 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Meillä liikenneasioita käsiteltiin viime vuonna todella runsaasti, ja yksi iso lakikokonaisuus oli laki liikenteen palveluista, joka viime vuonna oli käsittelyssä.

No, täällä hallituksen vuosikertomuksen sivulla 86 on näitä liikenne- ja viestintävaliokunnan jättämiä huolenaiheita, joihin sitten hallitus on vastauksiaan antanut, ja nämä liittyvät harmaaseen talouteen. Kun lupasääntelyn keventämisen myötä valiokunnalla on ollut huoli siitä, että harmaa talous lisääntyy, niin täällä sitten hallitus antaa vastauksenaan sen, että Liikenteen turvallisuusvirasto valmistautuu nyt sitten 1. heinäkuuta 2018 näihin uusiin lupa- ja valvontatehtäviin. Mutta me olemme kyllä kuulleet asiantuntijoiden vannovan käsi sydämellä, että he eivät pysty, Trafi ei pysty valvomaan 1.7. esimerkiksi taksipalveluissa mahdollisesti tapahtuvaa harmaata taloutta. Eli tätä ei vain pystytä valvomaan, ja tämä on ihan käsittämätön tilanne, kuinka hirveä määrä valuu verottajan ulkopuolelle rahaa, kun tämä hallitus on näitä porsaanreikiä harmaalle taloudelle antanut.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2018 vp

Ja vielä, puhemies, näihin taksipalveluihinhan liittyy myöskin se, että nyt on vasta ihan äskettäin käynyt ilmi se, että karkeasti sanottuna nykyinen laillinen liiketoiminta on muuttumassa rikollisjärjestöksi 1.7.2018 elikkä nykyiset taksien tilauskeskukset tulevat hallituksen päätöksellä laittomiksi. Tähän ei ole taksiryttäjille, jotka omistavat nämä välityskeskukset, minkäänlaisia ohjeistusta tullut ministeriöltä, ja tämä on aivan käsittämätöntä.

16.33 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Vaikka pääministeri on lähtenyt, haluaisin nyt tällä kertaa kuitenkin poikkeuksellisesti osoittaa hänelle kiitoksen sanat, että hän oli itse esittelemässä tätä hallituksen toimintakertomusta ja myös puolustamassa hallituksen linjaa. Sehän kertoo, että pääministeri on ylpeä omasta hallituksestaan ja sen työstä. Niinhän pääministerin pitää tehdä, jos hän aikoo saada tuloksia aikaan.

Sen jälkeen kuitenkin totean tästä talouspolitiikan linjasta, että kyllä se nyt kuitenkin on näin, niin kuin oikeastaan lähes kaikki ekonomistit ovat sanoneet, että meillä on talouden osalta vielä jonkun aikaa se onnellinen tilanne, että kansainvälinen talous, eurooppalainen talous ja Euroopan keskuspankki ovat niin voimakkaasti tukemassa meidän kasvuaamme ja luomassa kysyntää meidän tuotteillemme, että se nyt suosii meitä. Siitä seuraa toisinpäin sitten se vaaranäkökohta, että meillä on erittäin suurella todennäköisyydellä mahdollisuus, että tämä kansainvälinen suhdanne ei jatku loputtomiin, ei tietenkään, ja se hetki voi olla aika lähelläkin, jolloin nämä lukemat kääntyvät alaspäin. Silloin palataan tähän Nordean pääekonomisti Aki Kangasharjun kysymykseen, että mitäs täällä oikein tehdään ja millä pärjätään ja miten julkinen talous näissä olosuhteissa toimii.

Sitten tullaan tähän perintöön ensi vaalikauden osalta. Niin kuin puheenjohtaja Rinne täällä oikein viittasi, on päätöseräisiä asioita, jotka vaikuttavat kasvuun, työllisyyteen, verotuloihin, ja sitten on näitä, jotka yrityselämä, ihmisten aktiivisuus tuottaa. Tärkein päätöseräinen asia tällä vaalikaudella tulee kuitenkin olemaan tämä sote-uudistus, jos sitä koskevat päätökset tämän vuoden aikana tehdään. Avainasemassa silloin on, onko tämä uudistus sillä tiedolla, mikä meillä tällä hetkellä on, toteuttamiskelpoinen ja tuleeko se tukemaan parempaa terveydenhuoltoa ja samaan aikaan tuottamaan näitä toivottuja säästövaikutuksia julkiseen talouteen ja siten pienentämään kestävyysvajetta. Se on se tämän vaalikauden ylivoimainen jyty-asia, josta eduskunta päättää. Kasvu on jo sitten monen mutkan takana, eikä sitä voi pykäliin kirjoittaa, mutta tämän sote-uudistuksen voi kirjoittaa pykäliin, ja se toteutuu sillä tavalla kuin se on täällä päätetty.

Täytyy sanoa, että nyt aidosti kylmää se viesti, joka tänne viime viikkojen aikana asiantuntijoilta on tullut. Tämä näyttää paljon huonommalta kuin mitä itse ajattelin tästä sote-uudistuksesta ennen kuin tämä asiantuntijakuuleminen oli täällä käynnistetty. Kun täällä pääministeri puhui sillä samalla perusviestillä ja retoriikalla, jonka hallitus tuosta kehysriihestä valitsi, että kysymys on toteutuksesta, niin ikävä kyllä, jos tehdään ratkaisut niin, että näitä hyötyjä ei voida saavuttaa, koska tämä perus- ja erikoissairaanhoidon välinen yhdenmääminen puretaan, mennään tilaaja—tuottaja-malleihin, niin ei sieltä millään tule niitä hyötyjä. [Puhemies: Aika!]

Sitten sen lisäksi haluaisin sanoa, että on täysin auki se, että jos avataan markkinat yksittäisille yrityksille vapaaseen toimintaan, niin entä sitten, jos se päätettäisiin joskus perua. Mitä kustannuskorvausvastuita [Puhemies koputtaa] tulee julkiselle vallalle näitä yrityksiä kohtaan? Siitä emme tiedä vielä mitään.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2018 vp

16.36 **Paavo Arhinmäki vas:** Arvoisa rouva puhemies! Kun 2008 finanssikriisi romautti Euroopan taloutta ja erityisesti Suomen taloutta — Suomen taloushan, bkt, meni alas rajummin kuin missään muussa Euroopan maassa, se oli kaikkien aikojen rajuin pudotus yhden vuoden aikana, siihen verrattuna 90-luvun lamankin yksittäiset vuodet olivat kevyttä kauraa — silloin pääministeripuolue oli keskusta, valtiovarainministeripuolue oli kokoomus. Nyt Euroopan talous kasvaa, Euroopan keskuspankki on elvyttänyt taloutta matalilla koroilla pumppaamalla markkinoille rahaa, mikä on hyödyttänyt suomalaista vientiä, luonut työpaikkoja, luonut kasvua. Jos nyt ollaan sitä mieltä, että tämä Euroopan talouden kasvu on hallituksen ansiota, niin silloin loogisesti pitää olla myös sitä mieltä, että tämä finanssikriisin romahdus, jonka aukkoa me edelleen täytämme, on ollut silloin pääministeripuolue keskustan ja valtiovarainministeripuolue kokoomuksen vika. Jos tätä mieltä ei ole, niin silloin täytyy myöntää myös se, että isoin osa tästä kasvusta on sitä kansainvälistä vetoa.

No, mikä on ollut, arvoisa rouva puhemies, hallituksen politiikka? Silloin kun hallitus aloitti, ylisuuret leikkaukset, ja niitä perusteltiin sillä, että talous on huonossa kunnossa. Ne leikkaukset hallitus on tehnyt pilkkua myöten. On leikattu työttömiltä, on leikattu eläkeläisiltä, on leikattu ennen muuta opiskelijoilta, koulutuksesta, lapsiperheiltä, sairailta. Nämä on toteutettu. Ja vastapuolena on jaettu 1,5 miljardin eli 1 500 miljoonan euron veronalennukset, jotka on kohdistettu erityisesti hyvätuoloisille. [Antti Rinteen välihuuto] Eli tämä on se tarina, jota hallitus on tähän mennessä tehnyt. Nyt olisi viimeinen mahdollisuus korjata sitä edes pieneltä osin. Mutta mitä tekee hallitus, arvoisa rouva puhemies? Aktiivimallin, joka on leikannut noin puolelta Kelan peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea saavalta perusturva. Se on leikannut ihmisiltä, jotka ovat syöpäsairaita eivätkä pysty sen takia työskentelemään — aktiivimalli on leikannut. Tämä ei ole aktiivimalli, tämä on itse asiassa passiivimalli, joka on ajanut ihmisiä toimeentulotuella, josta on vielä vaikeampi nousta työelämään.

Arvoisa rouva puhemies! Mitä vielä hallitus ajaa? Sote-uudistusta. Enemmistö eduskunnan kansanedustajista vastustaa sote-uudistusta. Maakuntavaaleja lokakuussa ei kannata kuin yksi puolue tässä eduskunnassa, ja silti niitä yritetään viedä ylikireällä aikataululla. Suomen historian suurimman uudistuksen aikataulun määrittää keskustan puoluekokous ja Väyrysen paluu eduskuntaan. Tosiasiassa asiantuntijat [Puhemies koputtaa] sanovat tästä 3 miljardista, josta luvataan säästöjä, [Puhemies koputtaa] että pahimmassa tapauksessa miinusmerkki on 3 miljardia. Te jätätte siis perinnöksi valtavan sote-pommin, [Puhemies: Aika!] syrjäytymisen ja leikkaukset koulutukseen.

16.39 **Ville Tavio ps:** Arvoisa puhemies! Kiitos kaikille edustajille siitä, että olette näin laajassa asiakohdassa puhuneet hyvin kokonaisvaltaisesti tästä meidän taloutemme suuresta kuvasta ja sitten näistä Sipilän hallituksen ongelmista.

Perussuomalaisille valtion velkaantumisen torjuminen on yhä ykkösasioita, tapahtui se sitten talouskuria käyttämällä tai elvytyspolitiikkaa käyttämällä. Itse henkilökohtaisesti toivon, että siinä on olemassa myös kultainen keskitie, jonka puolueet voivat saavuttaa yhdessä näitä asioita pohtimalla.

Lisäksi tahdon kiinnittää huomiota siihen, mitä keinovalikoimaa meillä on saada Suomen vienti kasvuun. Kun meillä ei ole omaa valuuttaa ja emme voi tehdä valuuttadevalvaatiota, niin Sipilän ja perussuomalaisten silloinen hallitus, hallitustaipaleen alussa siis, aika klassisestikin lähti hakemaan viennin nostamista sisäisen devalvaation kautta. Tehtiin tuo

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2018 vp

kilpailukykysojimus, jonka taloudellisia vaikutuksia vientiin on vaikea arvioida, mutta asiantuntijat ovat ainakin minulle vakuuttaneet, että ne ovat kuitenkin kiistattomasti olemassa. Ongelma siinä oli se epätasa-arvoinen lopputulema joiltain osin, ja siinä on se moraalinen ongelma, joka näissä opposition puheissa toistuu, ja se on aivan selvä ja keskusteltava asia.

Edustaja Arhinmäki taisi sanoa, että hallitus ei ole onnistunut näistä talouden hyvistä suhdanteista huolimatta kuitenkaan sössimään Suomen asioita — joku ainakin tuossa käytti aikaisemmin puheenvuorossaan hyvin tuota sössinyt-sanaa. Siitä olen aika samaa mieltä, että on kuitenkin hyvä euro—dollari-kurssisuhde, ja tämä talouden suhde on se, joka siivittää Suomen taloutta nyt niin paljon nousuun, että on vaikea arvioida, miten Suomen sisäinen devalvaatio sitten itse asiassa onkaan onnistunut — vaikkakin toisaalta onko sitten keinoilla millaista väliä, jos lopputulema on hyvä? Toisaalta tässä voi arvioida myös sitä hyvää lopputulemaa.

Kuitenkin tahtoisin nostaa tähän keskusteluun, huomioon, sen, että sen sisäisen devalvaation sijaan eli sen sijaan, että leikattaisiin työntekijöiltä, niin kuin tässä tavallaan sisäisessä devalvaatiossa ajatuksena on klassisesti, vahvistettaisiinkin niitä muita kilpailutekijöitä: koulutusta, osaamista, yritysypäristöä. Työntekijätkin kaipaavat enemmän sitä porkkanaa eli niiden kannustinloukkujen purkamista, ja sitten taas yritykset haluavat, että byrokraatiaa purettaisiin, eikä tämä Sipilän hallitus, vaikka sitä hehkuttaa, ole onnistunut [Puhemies koputtaa] byrokraatiaa riittävästi purkamaan.

16.43 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Taviolle sen verran, että tämä hallitus on varmaan byrokraatiaa purkanut enemmän kuin mikään muu edellinen hallitus. Yli 300 normia on jo purettu. Siinä edustaja Tavio on aivan oikeassa, että byrokraatian purku on kesken. Te olette aivan oikeassa. Byrokraatian purku on kesken, mutta si tähän jatketaan.

Ne toimenpiteet, mitä on esimerkiksi rakentamisen ja kaavoittamisen helpottamisessa tehty, ovat viisaita päätöksiä. On jaettu valtaa takaisin kunnille. Kunnat saavat päättää asioista paljon itsenäisemmin, ja valitusoikeuksia on karsittu. Rakentaminenhan ratkaisee monessa asiassa esimerkiksi yritysten sijoittumisen maakuntiin. Tämä on kansantalouden kannalta äärimmäisen tärkeä asia.

Tarkistin muuten netistä äsken, jotta sanon sen pöytäkirjaan oikein, ettei jää väärää tietoa olemaan: Kun Ahon hallitus aloitti, niin silloinhan Erkki Liikanen oli valtiovarainministeri. Kun hän lähti sitten Euroopan unioniin suurlähettilääksi, niin Matti Louekoski astui tilalle. [Paavo Arhinmäki: Ahon hallitus?] — Nimenomaan. — Esko Ahoa on syytetty siitä, että hän olisi pilannut jotakin. Arvoisat opposition edustajat, te syytitte silloin, että Ahon hallitus olisi jotakin pilannut. Onko se juristin vika, jos konkurssipesää hoitaessaan huomataan, että pesällä ei ole enää rahaa? Elikkä silloinhan Suomen talous oli konkurssissa.

Mitä tuli edellisen hallituksen tekoihin, kun tämä Juha Sipilän hallitus aloitti, niin tämä hallitushan oli vähän samassa tilanteessa. Meillä olivat kansainväliset luottoluokittajat kiinnittäneet huomiota siihen, että Suomen talous on vaakalaudalla, ja meidän luottoluokituksemme laski jo. 10 miljardia otettiin velkaa, 100 000 työtöntä tuli lisää sillä vaalikaudella, edustaja Rinne. Te puhutte nyt sitä, että muka olisi tämän hallituksen vika, että jotain on jäänyt tekemättä. Sitä reikäähän on tässä paikattu koko ajan, ja nyt työllisyys kasvaa. Ja kuten tässä isossa sinisessä kirjassa lukee, täällä näkyvät tarkat luvut, [Paavo Arhinmäen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2018 vp

välihuuto] mitä on tapahtunut. Ei se teidän propagandallanne enää kaadu yhtään mihinkään. Ne tiedot ovat tässä. Turha on mustaa puhua valkoiseksi tai päinvastoin. [Silvia Modigin välihuuto]

Pitää muistaa, että kun seuraava hallitus sitten aikanaan aloittaa seuraavien vaalien jälkeen, istuipa siellä kuka tahansa, siellä ei auta enää naureskella, vaan on tosiasia, että meidän on saatava kansantaloutta edelleen parannettua. Se on selvä asia. Nykyinen työllisyystavoite, 72 prosenttia, ei riitä. Meidän on saatava työllisyysaste nousemaan yli 75:n, jotta pääsisimme irti siitä, kun vielä viime vuonnahan meillä meni, 2017, yli 5 miljardia euroa työttömyyden kustannusten maksamiseen. Kuvitteleeko joku tässä salissa, että meillä on vielä varaa toiseen 5 miljardiin joka vuosi? Ei varmasti ole, vaan meidän on saatava työttömyyttä puristettua alaspäin, ihmisille järjestettyä töitä ja kansantaloutta laitettua kuntoon. Sitä kautta se kasvu tulee. Älkää vaan, hyvät kollegat, kuvitelko, että tässä olisi vielä joku velkavipu käytettävissä. Sitä on Euroopassa käytetty jo aivan tarpeeksi, ja Suomikin on siinä ollut riittävän osallisena. Ja jos te kuvittelette, että työttömyyden nousulla saadaan jonkun poliittisen puolueen kasvu nousemaan, niin minä veikkaan, [Puhemies koputtaa] että sitten ollaan siinä tilanteessa, että sitten leikataan ja vielä paljon rajummin.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Puhemiesneuvoston sopiman aikataulutuksen mukaisesti tämä keskustelu ja asian käsittely nyt keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Keskustelu keskeytettiin kello 16.46.

Keskustelua jatkettiin kello 19.14.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt jatketaan aiemmin tässä istunnossa keskeytetyn 4. asiakohdan käsittelyä. Eli keskustelu jatkuu, ja siinä ensimmäinen puheenvuoro, edustaja Heinäluoma. Edustaja Heinäluoma on poissa. Edustaja Myllykoski on poissa. Keskustelu on päät... Jaha, edustaja Ala-Nissilän sormi sitten kuitenkin ehti painella. Myönnämme hänelle puheenvuoron.

19.14 **Olavi Ala-Nissilä kesk:** Kiitän, herra puhemies! Itse en päässyt toisen tilaisuuden takia osallistumaan tähän keskusteluun. Haluan vain todeta sen hyvän asian, minkä pääministeri totesi, että me täällä eduskunnassa kyllä puhumme budjetista puoli vuotta ja käsittelemme sitä, mutta kun tulee valtion tilinpäätös, vuosikertomus, erittäin hyvä ja kehittynyt raportti, siitä ei tahdo syntyä keskustelua. Tänään sitä oli pääministerin avauksen johdosta, ja oli hyvä katsoa viime vuotta ja sen saavutuksia, joten minusta tämä olisi käytäntö, jota olisi syytä vahvistaa eduskunnassa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin tarkastusvaliokuntaan, jolle muiden erikoisvaliokuntien on annettava lausunto viimeistään 27.9.2018.